

III. ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ. СТИЛІСТИЧНІ ТА КОНТЕКСТУАЛЬНІ ВИЯВИ ЛЕКСИЧНИХ І ГРАМАТИЧНИХ ОДИНИЦЬ

УДК 811.161.2'373'38:821.161.2.09-94Стус
DOI 10.31652/2521-1307-2022-35-53-60

ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ПОЧУТТЯ ЛЮБОВИ В МЕМУАРНІЙ СПАДЩИНІ ВАСИЛЯ СТУСА

Людмила Коваль

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Україна, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21
e-mail: lmkoval1978@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4015-1858

У статті проаналізовано безпосередній та опосередкований способи вербалізації почуття любови в епістолярній спадщині Василя Стуса. Простежено специфіку вираження почуття любови як глибокого внутрішнього стану душевного єднання через дієслово «любити» в різних часових, особових, родових формах. Схарактеризовано опосередковане вираження любови через дієслова «цілувати, цьомати, обіймати». Як додатковий прийом вираження любови визначено використання звертальних конструкцій із демінутивними формами імен, часто поширеними епітетами й метафорами.

Ключові слова: вербалізація почуттів, почуття любови, лексичні засоби вербалізації почуттів, безпосередній / опосередкований способи омовлення почуттів.

FEATURES OF VERBALIZATION OF THE FEELING OF LOVE IN THE MEMORIAL HERITAGE OF VASYL' STUS

Liudmyla Koval

Vasyl' Stus Donetsk National University
st. 600th anniversary, 21, Vinnytsia, Ukraine
e-mail: lmkoval1978@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4015-1858

Introduction. *Love is an integral basis of life, it forms a person as a spiritual personality, that is why, in our opinion, it is so important to understand it as a spiritual basis of life creation, studying the literary figure and the literary heritage of artists. Especially illustrative in this regard is the memoir, which demonstrates the sensuality of your addressee to the addressees and is faithfully traced on different language levels. Today, in philological science, the epistolary of this poet is studied in literary and linguistic aspects. Linguistic studies focus mostly on the communicative and emotional-expressive parameters of Vasyl' Stus's memoirs.*

Purpose. *The study of the peculiarities of the verbalization of the feeling of love in the memoir legacy of the artist.*

Methods. *Method of linguistic analysis, method of contextual analysis, method of distributive analysis, method of emotional valence.*

Results. *The memoir legacy of Vasyl' Stus is permeated through and through with a feeling of love, first of all, to the closest relatives – to his wife and son, as well as to other relatives and friends. The poet conveyed a deep and profound feeling of emotional warmth and closeness. The main direct lexical expression of this feeling is the verb to love in various tense, personal, and genitive forms. Less often, verb forms perform such a function.*

The main mediated verbalizers of the feeling of love in the poet's epistolary are the verbs to kiss, to embrace.

As a means of expressing the expressed feeling, the author used the adverb very, the participle so, and the use of repetition.

As an additional method of expressing love in Vasyl' Stus's epistolary, the use of address constructions, which include diminutive addresses, expressively strengthened by epithets and metaphors, is treated. A special role belongs to folklore metaphors, author's innovations, appeals to mythical and biblical images.

Originality. *The article first analyzes the peculiarities of the verbalization of the feeling of love as a deep state of spiritual unity in the epistolary of Vasyl' Stus; direct and indirect methods of such verbalization are described through appropriate vocabulary; as an additional technique, the use of referential constructions with diminutive forms of names, as well as with epithets and metaphors is defined.*

Conclusion. *In his memoirs, Vasyl' Stus uses direct and indirect methods of verbalizing feelings of love. The main direct expression of the feeling of love as a deep inner state of spiritual unity is the verb "to love" in various temporal, personal, and genitive forms. Indirectly, the feeling of love is expressed through the verbs "to kiss, to embrace." As an additional method of expressing love, the poet uses inflectional constructions with diminutive forms of names, common epithets and metaphors.*

Keywords: *verbalization of feelings, feelings of love, lexical means of verbalization of feelings, direct / mediated ways of expressing feelings.*

Постановка проблеми. Любов як стан буття в науковій парадигмі відображається через універсальну *категорію любови* в різних вимірах – філософському, психологічному, соціологічному тощо. Залежно від наукового підходу та предмета дослідження любов як феномен набуває різної інтерпретації, та чи не найсуперечливішим у відповідній теорії є питання психофізіологічної природи любови – це емоція чи почуття? Спираючись на розмежування емоцій і почуттів – відповідно як короткотривалих, миттєвих реакцій на людей і ситуації, пов'язаних здебільшого з тілом (емоції) і складніших процесів, що охоплюють мислення, переконання, отриманий досвід, ставлення до людини й до ситуації (почуття) – у нашій праці любов потрактуємо як почуття.

Не менш дискусійним постає й питання смислової ємності слова «любов» та його кореляції зі словом «кохання». *Академічний тлумачний словник української мови* засвідчує, що семантична структура лексеми «любов» є більш ємною і розгалуженою, зокрема об'єктом любови можуть поставати не лише особи протилежної статі або люди загалом, але й предмети, коли любов кваліфікують як інтерес до чогось [5; 6].

Любов – невід'ємна основа життя, вона формує людину як духовну особистість, саме тому, на нашу думку, так важливо осмислювати її як духовну основу життєтворчості, досліджуючи літературну постать і літературну спадщину митців. Особливо ілюстративною

в цьому плані постає мемуаристика, що демонструє почуттєвий вияв адресанта до адресатів і виразно простежується на різних мовних рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Епістолярна спадщина Василя Стуса «виокремлюється не лише колосальним тематичним багатством, а й великим емоційним навантаженням і філософською заглибленістю» [2, с. 186]. Сьогодні у філологічній науці епістолярій цього поета досліджують у літературознавчому (Н. Глушковецька [1], Н. Загоруйко [2], Г. Мазоха [7] Н. Павлик [8], О. Пуніна [9]) і мовознавчому (Л. Коваль [3], Н. Костевич [4], Н. Стратулат, В. Яслич [10]) аспектах. Лінгвістичні студії акцентують здебільшого на комунікативних та емотивно-експресивних параметрах мемуаристики Василя Стуса. У відповідному річищі виконано й наше дослідження, **мета** якого полягає у вивченні особливостей вербалізації почуття любови в мемуарній спадщині митця.

Виклад основного матеріалу дослідження. У листах Василя Стуса до рідних натрапляємо на цитату: *«Люди мають жити, як янголи: з любов'ю одне до одного, з почуттям, що всі люди – брати, рівні, чесні, богоподібні, всесильні, незламні, кришталеві. Світ – це таночок усіх людей, що взялися за руки і чуються братами, просвітленими душами, що ширяють межі небом і землею – як степові жайворони, співом славлячи сонце, і дощ, і сніг, і бурю, і річку, і дерева, і птаство, і метеликів, і тигриків, і бедриків (сонечка!), і вовків»* (2, с. 348). Смісловий аналіз цього висловлення дає підстави вважати, що для поета любов – насамперед глибинне, всеохопне почуття душевного єднання. Для його омовлення Василь Стус послуговується безпосереднім та опосередкованим способами.

Виразником безпосереднього способу постає дієслівна та іменникова лексика. Її корпус формують як власне-дієслова, так і дієслівні форми – дієприкметники та дієприслівники. Лексичною домінантою в цьому ряду є слово *любити*, за допомогою якого митець передає своє душевне ставлення до дружини, до сина, до рідних, до близьких друзів, до власних уподобань у різних сферах тощо.

Цікаво, що в листах до дружини Василь Стус послуговується лексемою *любити*, а не *кохати*, акцентуючи на почутті глибокої сердечної прихильності, а не пристрасті, ґрунтованій на відчуттях та емоціях: *Люблю* (1, с. 14, 15, 33); *Цілуючи, люблячи. Люблячи, цілую* (1, с. 215); *Отож, Вальочку, я Тебе люблю і на цьому спиняюсь* (1, с. 234); *Я так Тебе люблю – півсвіту Ти мого* (1, с. 284); *Люблю Тебе, слава моя Джіневро!* (1, с. 284); *Люблю Тебе, вустонько моя!* (1, с. 294); *Люблю Тебе...* (1, с. 309); *Хотів іще сказати, що дуже Тебе люблю, солодка моя...* (1, с. 314); *Я Тебе дуже люблю* (1, с. 319); *Сидиш за своїм кульманом – не знаючи, як я думаю про Тебе, як я люблю Тебе* (1, с. 320); *Хотів би, аби Ти знала: я Тебе так люблю, що аж серце болить – згадувати про Тебе* (1, с. 320); *Я дуже, дуже Тебе люблю* (1, с. 322); *Я Тебе дуже (дуже!) люблю* (1, с. 322); *...а так доводиться казати напрямцъ, що я Тебе люблю* (2, с. 80).

Теплі, душевні почуття до сина, до рідних, до найближчих друзів Василь Стус також передає через дієслово *любити* в різних часових, особових та родових формах: *І всіх люблю* (1, с. 9); *...яких я любив і яких я любитиму...* (1, с. 12); *Я Вас усіх люблю* (1, с. 19); *А Михасю я теж дуже люблю...* (1, с. 154); *...щоб Ви були такі ж, яких я люблю...* (1, с. 450); *І хочу, аби Ти відчув те, що я думаю про Тебе, тужу за Тобою, люблю Тебе і покладаю на Тебе надії* (1, с. 415); *Я так люблю маму, така мама золота в нас...* (1, с. 458); *...і про згадку, і про пам'ять, і про мою безмежну любов до Вас* (1, с. 461); *Я його не колись дуже любив. Я його любив* (2, с. 34); *Чи не забули Ви досі, що я Вас люблю?* (2, с. 76); *...дорога сестро, знайте, що я Вас люблю і пам'яттю про Вас не раз тримаюся, аби стояти* (2, с. 85); *Я їх люблю,*

тужу за ними, знаю, що то моє найкраще товариство... (2, с. 115); ...бо я **люблю** цього парубка – як брата і як (трохи!) сина (2, с. 159).

Цікаво, що саме лексема **любити** постає експлікатором і дитячих почуттів поета до однолітків: *Пам'ятаю, як ходив до ясел у Рахнівці (ще мама жила в селі) – і там вицілював усіх шмаркатих діток, бо **любив** їх – усіх* (1, с. 345); ...так у 5 класі мені за янгола був хлопчик, якого я **дуже любив** (1, с. 349).

Літературні вподобання та улюблені справи дозвілля Василь Стус також виявляє через лексему **любити**: *А от Шекспір – чи не тяжкий він Тобі? Я його **дуже люблю*** (1, с. 325); *Я сам, пам'ятаю, став **любити** її з 8-9 класу, а потім – в інституті* (1, с. 335); ***Любив** мандрувати, **любив** самоту, **любив** дивитися, як заходить сонце, як розказує ліс свою ветху казку, як грає сонце на воді...* (1, с. 315); *Пишу оце до Тебе, а водночас слухаю «Реквієм» Моцарта – **дуже люблю** його!* (1, с. 349); *Із віршів Лесі я **люблю**, може, 5-6, найбільше – десяток* (1, с. 415); *А драми її я **люблю*** (1, с. 415); *Прочитав, бо **люблю** цього прозаїка* (1, с. 434); *Так я **люблю** цю міні-поемку...* (1, с. 469); *І нині, може, після Бажана, – **люблю** найбільше читати* (2, с. 119); *Я теж **дуже люблю** цю поему Рільке* (2, с. 121).

У мемуарах поета формальним виразником експресивного посилення почуття любові виступає прислівник **дуже**: *Хотів **іще** сказати, що **дуже** Тебе люблю, солодка моя...* (1, с. 314); *Я Тебе **дуже** люблю* (1, с. 319); *Я **дуже**, **дуже** Тебе люблю* (1, с. 322); *Я Тебе **дуже** (**дуже!**) люблю* (1, с. 322); *А Михасю я теж **дуже** люблю...* (1, с. 154); *Я його не колись **дуже** любив* (2, с. 34); ...так у 5 класі мені за янгола був хлопчик, якого я **дуже** любив (1, с. 349). *А от Шекспір – чи не тяжкий він Тобі? Я його **дуже** люблю* (1, с. 325); *Пишу оце до Тебе, а водночас слухаю «Реквієм» Моцарта – **дуже** люблю його!* (1, с. 349); *Я теж **дуже** люблю цю поему Рільке* (2, с. 121). У такій самій ролі зафіксовано й посилювальну частку **так**: *Я **так** Тебе люблю – півсвіту Ти мого* (1, с. 284); *Хотів би, аби Ти знала: я Тебе **так** люблю, що аж серце болить – згадувати про Тебе* (1, с. 320); *Я **так** люблю маму, така мама золота в нас...* (1, с. 458); *Так я люблю цю міні-поемку...* (1, с. 469).

Меншою мірою у функції вербалізаторів почуття любові в епістолярній спадщині Василя Стуса спостережено особливі форми дієслова – дієприкметник (**Закоханий** у Тебе... (1, с. 337)) та дієприслівник (**Цілуючи, люблячи. Люблячи, цілую** (1, с. 215)).

Зрідка поет омовлює свої душевні почуття через іменник **любов**: *О Іван – то моя **любов** найбільша!* (2, с. 141); ...я часто згадую його – з великою шаную і великою **любов'ю** і великою вдячністю (1, с. 90); *З **любові** до Тебе, з великої пошани до Тебе не хотів би, щоб Ти завдавала собі такого труду...* (1, с. 463).

Серед дослідженого матеріалу у функції опосередкованих лексичних засобів вербалізації почуття любові зафіксовано лексеми **цілувати, цьомати, обіймати**. Саме цими словами Василь Стус закінчує свої листи до дружини, сина, рідних та найближчих друзів. Найчастіше він послуговується лексемою **цілувати**: **Цілую** (1, с. 12, 14, 33, 42, 50, 99, 126, 114, 155, 170, 177, 194, 214, 221, 249, 254, 256, 257, 260, 264, 265, 277, 284, 286, 287, 293, 301, 309, 417, 428; 2, с. 146); **Цілую** – всіх Вас. Тебе – насамперед (1, с. 10); **Цілую** Тебе (1, с. 11, 28, 128, 244, 275, 302, 304, 318; 2, с. 78, 88, 148); **Цілую** Вас усіх міцно (1, с. 12); **Ще раз цілую** – всіх Вас (1, с. 14); **Цілую** Вас усіх і обіймаю (1, с. 19, 33); **Цілую** Тебе і синочка, обіймаю рідних і знайомих (1, с. 25); **Цілую** Вас, дорогі мої (1, с. 20, 38); **Цілую** Тебе, старий мій козаче (1, с. 21); **Цілую** Тебе, любя моя (1, с. 23, 14); **Цілую** Тебе й Дмитрика (1, с. 29); **Цілую** Тебе, ясочко моя. І Тебе, мій синку (1, с. 30); **Цілую**, ясочко моя! (1, с. 36); **І – Цілую** (1, с. 36); **Цілую** – всіх, хто їх пише (1, с. 40); **Цілую** Вас – рідні мої (1, с. 41); **Цілую** Вас усіх (1, с. 43; 284); **Цілую** їх з усім сімейством (1, с. 43); **Цілую** – Тебе й Дмитрика... (1, с. 52);

Цілую, будь здорова! (1, с. 52); **Цілую** Вас, любі мої! (1, с. 56, 121, 286); **Цілую** Тебе, сину (1, с. 62); **Цілую** – Тебе й Дмитра (1, с. 151); **Цілую** мамочку мою золоту і збираю губами її сльози (1, с. 157); **Цілую** Вас, дякуючи. Дякуючи, цілую (2, с. 81); **Цілую**, любі... (2, с. 88); **І цілую** Тебе, славна (2, с. 90); **...цілуючи** Вас із далекого Далека... (2, с. 90); **Цілую** Тебе, сестро! (2, с. 147).

Щодо лексеми *цілувати* Василь Стус часто застосовує прийом повтору, що спричиняє ефект употужнення почуття: **Цілую** (1, с. 177); **Цілую** ще раз, Вальочку (1, с. 177) (п'ять разів); **Цілую. Цілую** (1, с. 194); **Цілую**, люба (1, с. 198) (тричі); **Цілую** Тебе. **Цілую** Тебе. **Цілуючи**, люблячи. Люблячи, **цілую** (1, с. 215); **Цілую** Тебе (1, с. 244) (двічі); **Цілую. Цілую. Цілую** (1, с. 249); **Цілую** (1, с. 256) (двічі); **Цілую. Цілую. Цілую** (1, с. 284) (тричі); **Цілую. Цілую. Цілую** (1, с. 293); **Цілую** Вас, дякуючи. Дякуючи, **цілую** (2, с. 81).

Як опосередковані мовні засоби вираження любові поет рідше використовує слова:

- *цьомати* (**Цьомаю** Дмитрика (1, с. 257); **Цьомаю** Тебе, зайчику (1, с. 293); **Цьомаю** Тебе, дорога моя (1, с. 294); **Цьомаю** Вальочку (1, с. 305); **Ще раз – цьомаю** (1, с. 305); **Цьомаю**, люба (1, с. 312, 322, 433, 438); **Цьомаю**, славна (1, с. 315); **Цьомаю** (1, с. 315); **Цьомаю**, Валю (1, с. 322); **Цьомаю**, кохана (1, с. 353, 354); **Ще раз – цьомаю** (1, с. 353); **Цьомаю...** (1, с. 358); **Цьомаю**, люба моя (1, с. 411); **Вітаю** Тебе, Вальочку, з Днем народження і **цьомаю** ніжно (1, с. 424); **Цьомаю** Вас, любі мої... (1, с. 451); **А поки – цьомаю** Вас, любі мої – Вальочку й Дмитре (1, с. 154); **Цьомаю** – всіх Вас – тісно **цьомаю** (2, с. 142); **Цьомаю...** (2, с. 142); **Цьомаю** Вас, любі (2, с. 150);

- *обіймати* (**Цілую** Вас усіх і **обіймаю** (1, с. 19, 33); **Цілую** Тебе і синочка, **обіймаю** рідних і знайомих (1, с. 25); **Обіймаю** – крильми своїми, нахиливши шию... (1, с. 227); **Обіймаю** – тато (1, с. 280, 334, 336); **Обіймаю** (1, с. 283, 327, 417); **Тісно обіймаю** Тебе (1, с. 288); **Обіймаю**, синку! (1, с. 297); **Обіймаю**, синку (1, с. 297; 432); **Міцно обіймаю** і тісно-тісно **цілую** (1, с. 303); **Обіймаю** Тебе, козаче (1, с. 306); **Обіймаю...** (1, с. 326); **Обіймаю**, вітаючи (1, с. 351); **Обіймаю**, цілую Вас, дорогі мої мамо, Марусю, Тетяночко (1, с. 352); **Обіймаю** і зичу добра (1, с. 359); **Обіймаю** Вас, дорогі мої (1, с. 362, 419).

Для увиразнення почуття любові поет широко використовує тропіку. Зокрема його звертання до рідних, оформлені як вокативні речення, рясніють **епітетами** (**Дорога** моя Валю! (1, с. 12; 39); **Дорога** Валю! (1, с. 24, 315); Валю, **дорога** моя! (1, с. 15); Бувай, **рідна** моя! (1, с. 74); **Дозволь поцілувати** Тебе, **тужна** моя, **славна** моя, **солодка** моя! (1, с. 280); **Кохана** моя, **зажедана** моя! (1, с. 281); **Цілую** Тебе, **люба** моя! (1, с. 64; 114) і **метафорами** (**Вальочку, ластівочко!** Валю, **дорога** моя **горличко!** (1, с. 33); (1, с. 9); **Цілую, ясочко** моя! (1, с. 36); **Лебідко** моя тугогорла! (1, с. 29); **Тримайся, люба** моя, **жалібна** моя **зозулице!** (1, с. 129); **Цілую** Тебе, **голубине** моя! (1, с. 140); **Цілую, горличко** моя! (1, с. 166); **Вальочку, княгине-князівно** моя! (1, с. 215); **Тобто, слабуєш, лебідонько** моя біленька! (1, с. 314); **Здоровлю** Тебе, **далека журавко** моя, **всім віщунам наперекір – зичу щастя!** (1, с. 224).

Особлива ніжність відчувається в звертаннях до дружини. Зворушують фольклорні метафори (**горличка, журавка, зозулиця, княгиня, князівна, ластівочка, лебідка, ясочка**), авторські новотвори (**Вітаю, ласкавочко** моя! (1, с. 21); **Дякую, Дмитроматере** моя! (1, с. 284). У своєму вияві любові до дружини поет апелює й до міфічних, біблійних образів, закладаючи в них глибоку повагу до коханої (**Люблю** Тебе, **славна** моя **Джзінєвро!** (1, с. 284); **Це Ти, моя Пренепорочна!** (1, с. 309); **Цілую – побожно – крайку** Твоїєї сукні, **Еввідіко** моя! (1, с. 319).

Душевне тепло через фольклорні мотиви Василь Стус транслює і в звертаннях до сина: **Цілую** Тебе, **любий мій соловейчику!** (1, с. 68); **Вітаю, ластовенятчко** моє **маленьке!**

(1, с. 21); *Дорогий мій Дмитрику, соколику мій любий!* (1, с. 87); *Цілую Тебе, соколику!* (1, с. 107); *Рости здоровий, мій дрібненький козаче!* (1, с. 155); *Бувай, соколику!* (1, с. 321); *Скучив я за Тобою, великий мій парубче!* (1, с. 310); *Ось і вже, курчаточко мое жовтодзьобе!* (1, с. 314). Характерно, що в звертальних конструкціях до сина, Василь Стус використовує демінутивні назви: *Дорогий мій синочку!* (1, с. 12, 52); *Синку, вітаю Тебе!* (1, с. 291); *З Новим роком, синку!* (1, с. 295); *Обіймаю, синку!* (1, с. 297); *Синку мій!* (1, с. 39); *Дорогий синку!* (1, с. 246; 254; 258; 301); *Синочку любий!* (1, с. 167). Здебільшого такі звертання поет сполучає з епітетами *дорогий, любий* (*Синку мій любий!* (1, с. 66, 209, 462); *Синку, любий!* (1, с. 273)).

Приєм утворення демінутивів Василь Стус використовує і щодо власних імен дружини й сина (*День добрий Тобі, Вальочку!* (1, с. 28); *Вальочку!* (1, с. 30, 53, 90, 105, 214, 226, 215, 260, 266, 275); *Дорогий мій Вальочок!* (1, с. 36); *Вальочку, люба моя!* (1, с. 97, 233); *Дякую, дякую, дякую, Вальочку!* (1, с. 106); *Чолом, Вальочку!* (1, с. 154, 163, 171, 224, 225, 234, 214); *Вітаю, Вальочку!* (1, с. 157, 223); *Дорога Вальочку!* (1, с. 167, 176, 249, 269, 273, 302, 312, 321, 324, 332, 333, 428), *Вальочку, люба!* (1, с. 178, 196, 255); *Добридень, Вальочку!* (1, с. 205, 252); *Сервус, Вальочку!* (1, с. 211, 215, 217); *Бувай, Вальочку!* (1, с. 225); *Люба моя Вальочку!* (1, с. 227); *Люба моя, Вальочку!* (1, с. 238); *Вальочку, кохана моя!* (1, с. 320); *Цілую, Вальочку!* (1, с. 438); *Дорогі мої Вальочок і Дмитричку!* (1, с. 27); *Дорогі мої Валю та Дмитричку!* (1, с. 34); *Дорогі мої – Валю, Дмитрику, дедю!* (1, с. 284); *Дорога Валю, синку!* (1, с. 309); *Дорога Вальочку, дорогий Дмитрику!* (1, с. 406). Цей прийом поширюється також і в стосунку до найрідніших людей та родичів: *Добридень Вам, мамо, тату, Марусю, Тетяночко!* (1, с. 11); *Добридень Вам, дорогі мої мамо, тату, Марусю, Тетяночко!* (1, с. 31); *Дорогі мої тату, мамо, Марусю, Тетяночко!* (1, с. 41); *Добрий день Вам, Тетяночко, Шура і Валентине!* (1, с. 43); *Дорогі батьки, дорога сестро, дорога Тетяночко!* (1, с. 283); *Дорогі мої – мамо, Марусю, Тетяночко!* (1, с. 303).

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, мемуарна спадщина Василя Стуса наскрізь пронизана почуттям любови, насамперед до найрідніших – до дружини й до сина, а також до інших родичів і друзів. Поет транслиував глибоке та глибинне почуття душевної теплоти і близькості. Основним безпосереднім лексичним виразником цього почуття постає дієслово *любити* в різних часових, особових, родових формах. Рідше в такій функції виступають дієслівні форми – дієприкметник *закоханий* і дієприслівник *люблячи*, а також іменник *любов*.

Основними опосередкованими вербалізаторами почуття любови в епістолярії поета слугують дієслова *цілувати, цьомати, обіймати*.

Як засоби експресивізації висловлюваного почуття автор використовував прислівник *дуже*, частку *так*, прийом повтору.

Як додатковий прийом вияву любови в епістолярії Василя Стуса потрактовано використання звертальних конструкцій, у складі яких функціонують демінутивні звертання, експресивно посилені епітетами, метафорами. Особлива роль належить фольклорним метафорам, авторським новотворам, апеляції до міфічних і біблійних образів.

Перспективу дослідження вбачаємо у вивченні особливостей вербалізації широкого спектру почуттів та емоцій в епістолярії Василя Стуса.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глушковецька Н. А. Епістолярій Василя Стуса як синтез поетичної, літературно-критичної та перекладацької творчості : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філол. наук : спец. 10.01.01 «Українська мова». Черкаси, 2015. 20 с.
2. Загоруйко Н. А. Листи Василя Стуса як феномен епістолярної творчості. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2011. Вип. 21. С. 185–196.
3. Коваль Л. Особливості лексичної вербалізації емоційного стану суму в епістолярії Василя Стуса. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)*. 2021. Вип. 33. С. 59–66.
4. Костевич Н.С. Емоційне забарвлення фразеологічних одиниць на позначення почуттів кохання та любові в японській та українській мовах. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2017. Вип. 64. С. 200–203.
5. Коханья. *Академічний тлумачний словник української мови*. Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/kokhannja> (дата звернення: 10.10.2022).
6. Любов. *Академічний тлумачний словник української мови*. Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/ljubov> (дата звернення: 10.10.2022).
7. Мазоха Г. С. Епістолярій В. Стуса як складова вияву індивідуальності поета. *Актуальні проблеми української літератури і фольклору*. 2015. № 21/22. С. 112–122.
8. Павлик Н. В. Художність як один із параметрів Василя Стуса. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2019. № 38, т. 3. С. 156–159.
9. Пуніна О. Людина без шкіри. Психотип Василя Стуса. *Дискурс*. 2022. 160 с.
10. Стратулат Н. В., Яслик В. І. Експресивний синтаксис епістолярію Василя Стуса. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Вип. 15. С. 34–38.

ДЖЕРЕЛА

1. Стус В. Твори: у 4 т. 6 кн. Львів : Просвіта, 1994–1999. Т. 6 (додатковий). Кн. 1. Листи до рідних. 1997. 495 с.
2. Стус В. С. Твори: у 4 т., 6 кн. Т. 6 (дод.), кн. 2: Листи до друзів та знайомих / упоряд.: О. Дворко, М. Коцюбинська. Львів : Просвіта, 1997. 261 с.: іл.

REFERENCES

1. Hlushkovets'ka N. A. Epistolyariy Vasylya Stusa yak syntez poetychnoyi, literaturno-krytychnoyi ta perekladats'koyi tvorchosti : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kandydata filol. nauk : spets. 10.01.01 «Ukrainska mova». Cherkasy, 2015. 20 s.
2. Zahoruyko N. A. Lysty Vasylya Stusa yak fenomen epistolyarnoyi tvorchosti. *Naukovi zapysky [Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiya»]*. Seriya «Filolohichna». 2011. Vyp. 21. S. 185–196.
3. Koval' L. Osoblyvosti leksychnoyi verbalizatsiyi emotsiynoho stanu sumu v epistolyariyi Vasylya Stusa. *Naukovi zapysky Vinnyts'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhayla Kotsyubyns'koho. Seriya: Filolohiya (movoznavstvo)*. 2021. Vyp. 33. S. 59–66.
4. Kostevych N.S. Emotsiyne zabarvlennya frazeolohichnykh odynyts' na poznachennya pochuttiv kokhannya ta lyubovi v yapons'kiy ta ukrayins'kiy movakh. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiya»*. Seriya «Filolohichna». 2017. Vyp. 64. S. 200–203.
5. Kokhannya. *Akademichnyy tлумachnyy slovnyk ukrayins'koyi movy*. URL: <http://sum.in.ua/s/kokhannja> (data zvernennia: 10.10.2022).
6. Lyubov. *Akademichnyy tлумachnyy slovnyk ukrayins'koyi movy*. URL: <http://sum.in.ua/s/ljubov> (data zvernennia: 10.10.2022).
7. Mazokha H. S. Epistolyariy V. Stusa yak skladova vyyavu indyvidual'nosti poeta. *Aktual'ni problemy ukrayins'koyi literatury i fol'kloru*. 2015. № 21/22. S. 112–122.
8. Pavlyk N. V. Khudozhnist' yak odyin iz parametriv Vasylya Stusa. *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiya*. 2019. № 38, t. 3. S. 156–159.

9. Punina O. Lyudyna bez shkiry. Psykhotyp Vasylya Stusa. Dyskursus. 2022. 160 s.

10. Stratulat N. V., Yaslyk V. I. Ekspresyvnyi syntaksys epistoliaruu Vasylia Stusa. *Zakarpatski filolohichni studii*. 2021. Vyp. 15. S. 34–38.

SOURCES

1. Stus V. Tvory: u 4 t. 6 kn. L'viv : Prosvita, 1994–1999. T. 6 (dodatkovyy). Kn. 1. Lysty do ridnykh. 1997. 495 s.

2. Stus V. S. Tvory: u 4 t., 6 kn. T. 6 (dod.), kn. 2: Lysty do druziv ta znayomykh / uporyad.: O. Dvorko, M. Kotsyubyns'ka. L'viv : Prosvita, 1997. 261 s.: il.

Коваль Людмила Михайлівна, доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури Донецького національного університету імені Василя Стуса (Україна).

Koval Liudmyla, Doctor of Philology, Associate Professor, Head of the Department of Ukrainian Language, Theory and History of Ukrainian and World Literature, Vasyl' Stus Donetsk National University (Ukraine).

Стаття надійшла: 20.10.2022

Статтю прийнято до друку: 27.10.2022